

70% klasafyrirtækja vinna saman

Í athugun Íslenska sjávarklasans á samstarfi fyrirtækja í Húsi Sjávarklasans kemur í ljós að um 70% fyrirtækjanna í húsinu höfðu átt samstarf við annað fyrirtæki í húsinu á sl. tveim árum. Þetta hlutfall er töluvert hærra en fram kemur í niðurstöðum athugana á erlendum húsum sem bjóða svipaða þjónustu. Í þessari greiningu Sjávarklasans verður skoðað hver sé ástæða þessa háa hlutfalls samstarfs fyrirtækja í Húsi sjávarklasans og hvað önnur sameiginleg vinnurými hérlendis geti lært af reynslu Húss sjávarklasans.

Ein helsta ástæða góðs árangurs klasafyrirtækja um allan heim er án efa sú að klasa má sumpart telja eitt þekktasta form af því sem nefnt hefur verið deiliahagkerfið. Með deiliahagkerfinu er átt við að fyrirtæki eða einstaklingar leiti nýrra leiða til að samnýta auðlindir eða framleiðslutæki.

Í Húsi sjávarklasans eru nú starfandi um 90 fyrirtæki og yfir 140 einstaklingar eru skráðir með starfsstöð í húsinu. Fyrirtækin eru af ýmsum stærðum og gerðum. Um nær öll fyrirtækin tengjast sjávarútvegi, annarri haftengdri starfsemi eða matvælaíðnaði. Húsið hóf starfsemi árið 2012 og þá voru 10 fyrirtæki sem hófu starfsemi í húsinu með um 30 starfsmenn. Fljótlega eftir opnun var sett á laggirnar fyrsta opna vinnurýmið fyrir frumkvöðla og eru fjögur slík rými starfrækt í húsinu um þessar mundir.

Árangur sameiginlegra skrifstofurýma

Samkvæmt úttekt sem gerð var á vegum Íslandsstofu, Samtaka iðnaðarins og fleiri aðila árið 2014 í tengslum við hugsanlega stofnun hugbúnaðarklasa kom fram að jafnvel þó nokkur hugbúnaðarfyrirtæki væru í sömu byggingu, í eins konar skrifstofuhótel, væru líkur á samstarfi ekki miklar nema að fyrirtækin væru að deila sameiginlegu rými.

Skrifstofuhótel hafa tíðkast víða um heim um áratugaskeið en sameiginleg vinnurými (coworking spaces) eru mun nýrri af nálinni. Munurinn á þessu tvennu liggur fyrst og fremst í því að í sameiginlega vinnurýminu er lagt meira kapp á sameiginleg rými; fundarými, kaffistofur, opin rými þar sem mörg fyrirtæki hafa vinnuástöðu og í sumum tilfellum viðburðastjórnun af einhverju tagi sem hefur að markmiði að ýta undir samstarf og efla samfélag fyrirtækjanna. Í gegnum sameiginleg rými skapast grundvöllur til formlegra og óformlegra samskipta sem geta leitt af sér ný og ófyrirséð viðskiptatækifæri.

Rannsóknir sem gerðar hafa verið benda til að með því að raða fólki saman í sameiginleg vinnurými, aukist gæði nýsköpunar og framleiðni. Í rannsókn Harvard háskóla, sem gekk undir nafninu Collocation-Collaboration, voru skoðaðar 35.000 útgefna greinar á sviði lífvísinda eftir 200.000 höfunda sem birst höfðu í 2000 vísindaritum á tímabilinu 1998-2003. Greinarnar voru ritaðar innan fjögurra helstu rannsóknarmiðstöðva á svæði Harvard háskólans. Niðurstaða rannsóknarinnar var sú að nálægð höfunda við hvern annan skýrir hversu mikil áhrif sameiginlegar greinar þeirra eru taldar hafa í vísindasamfélaginu. Önnur rannsókn sem gerð var á teymisvinnu sýndi með sama hætti að því nær sem þátttakendur störfuðu því meiri urðu afköst hópsins.

Samkvæmt athugunum hjá wework í Bandaríkjunum, sem er stærsta fyrirtæki í heimi á sviði sameiginlegs vinnurýmis fyrirtækja, hefur um 50% fyrirtækja sem nýta sér aðstöðu í wework verið í samstarfi við önnur fyrirtæki innan wework.

Samkvæmt athugun sem gerð var í Húsi sjávarklasans er þetta hlutfall um 70% þegar horft er til síðustu tveggja ára. Engin ein skýring er ugglaut fyrir því hvers vegna þetta hlutfall er hærra í Húsi sjávarklasans en hjá fyrirtæki á borð við wework. Þó er líklegasta skýringin sú að í Húsi sjávarklasans eru að uppistöðu til fyrirtæki sem tengjast sjávarútvegi og innlendum matvælaíðnaði. Húsið hefur því markað sér vissa sérstöðu og líklegt má telja að þar sem stór hluti íbúanna hefur áhuga á haftengdum rekstri þá séu meiri líkur á því að fyrirtækin vinni saman.

Hvers konar samstarf?

Þegar nánar er skoðað kemur í ljós að um 7% þessara samstarfsverkefna í Húsi sjávarklasans hafa falist í stofnun sameiginlegra fyrirtækja og 40% hafa falist í sameiginlegum verkefnum sem eru annað hvort til skemmri eða lengri tíma. Rúmlega helmingur verkefnanna er síðan einhvers konar samstarf þar sem aðilar sinna þjónustu við hvern annan. Fjölbreytni í samstarfi er mikil.

Sem dæmi um samstarf má nefna:

Fyrirtæki hóf sölu á vörum annars fyrirtækis undir vörumerki þess fyrrnefnda.

Fyrirtæki stofnuðu saman nýtt matvælaframleiðslu-fyrirtæki.

Fyrirtæki unnu saman umsókn um styrk frá ESB.

Fyrirtæki í líftækni skiptust á upplýsingum og tengslaneti og lásu yfir texta hvors annars.

Fyrirtæki keypti hlut í frumkvöðlafyrirtæki.

Fyrirtæki hófu samstarf um vottun.

Fyrirtæki hófu samstarf um að kynna græna tækni.

Fyrirtæki sinnir fjármálastjórn fyrir frumkvöðlafyrirtæki.

Fyrirtæki vinna saman að tæknilausnum fyrir skip.

Tengslanet fyrirtækis í Suður Evrópu var deilt með frumkvöðlafyrirtæki.

Ekkert eitt einkennir þau fyrirtæki sem ekki hafa verið í samstarfi við önnur fyrirtæki í Húsi sjávarklasans. Sum þessara fyrirtækja eru mjög sérhæfð sem kann að skýra að þau hafi ekki verið í samstarfi við önnur fyrirtæki.

Sú blanda, sem er til staðar í Húsi sjávarklasans, af frumkvöðlafyrirtækjum og fyrirtækjum með lengri sögu, virðist skipta hvað mestu þegar kemur að samstarfi. Eldri fyrirtækin sjá hag í því að efla núverandi starfsemi með samstarfi við frumkvöðla á meðan frumkvöðlar sækja í reynslu þeirra.

Þá hefur starfsemi Sjávarklasans, sem hefur að markmiði að tengja fyrirtæki saman, stuðlað að samstarfi. Þó er áhugavert að einungis um 20% þeirra samstarfsverkefna sem orðið hafa til, hafa komið til vegna frumkvæðis Sjávarklasans. Mikilvægur þáttur í starfi klasans hefur verið að laða í Hús sjávarklasans fólk úr ýmsum greinum og efla þannig tengslanet íbúa og gesta. Það hefur án efa skapað þau tengsl sem orðið hafa til og gert húsið um leið að áhugaverðari vettvangi til tengslamyndunar.

Ýmis frumkvöðlafyrirtæki sem tengjast matvælum hafa sýnt því áhuga að komið verði á fót tilraunaeldhúsi í Húsi sjávarklasans og enn aðrir hafa nefnt sameiginlegt rými til samsetninga á vélarhlutum, rennibekk o.s.frv. Tækjabúnaður sem þessi finnst í svipuðum húsum í Bandaríkjunum og Evrópu en í mörgum tilfellum er þar um að ræða hús sem notið hafa mikils fjárhagslegs stuðnings hins opinbera. Matarfrumkvöðlar í Húsi sjávarklasans hafa nýtt aðstöðu í Mátis og þjónustu sérfræðinga þeirra sem hefur verið afar góð. Þá hefur Nýsköpunarmiðstöð reynst mörgum frumkvöðlum vel varðandi aðstöðu tæknifyrirtækja.

Hópmýnd af klasabúum Íslenska sjávarklasans árið 2015

Við opnun Húss ferða- og listaklasanna að Fiskislóð í Reykjavík í byrjun árs 2018 skapast tækifæri fyrir klasana að læra af reynslunni sem fyrir liggur í Húsi sjávarklasans. Húsnæðið á Fiskislóð verður enn opnara en í Húsi sjávarklasans en miðað við reynslu Húss sjávarklasans er afar mikilvægt að í nýjum húsakynnunum verði bæði opin og lokuð rými og ný og eldri fyrirtæki. Þá hefur reynslan sýnt að opnir viðburðir og viðburðir sem hafa að markmiði að tengja fólk saman, hafa jákvæð áhrif á starfsemina. Ferða- og listaklasinn geta dregið inn í húsið reynslubolta úr þessum greinum og víkkað þannig tengslanet íbúa og gesta.

Í klasasamstarfi er afar mikilvægt að fulltrúar ólíkra fyrirtækja upplifi sig sem hluta af samfélagi og nýti sér það til að auka verðmætasköpun. Reynslan af Húsi sjávarklasans í þessu sambandi er afar jákvæð. Eins og athugun Sjávarklasans leiðir í ljós hefur Hús sjávarklasans haft jákvæð áhrif á klasastarfsemina og aukið samstarf, samvinnu og þróun nýrra hugmynda.

Nánari upplýsingar veita Berta Daníelsdóttir og Vilhjálmur Jens Árnason í síma 577-6200.